

## Skriftlig beretning for Frøsektionen 2022

v. formand Troels Prior Larsen

### Indledning

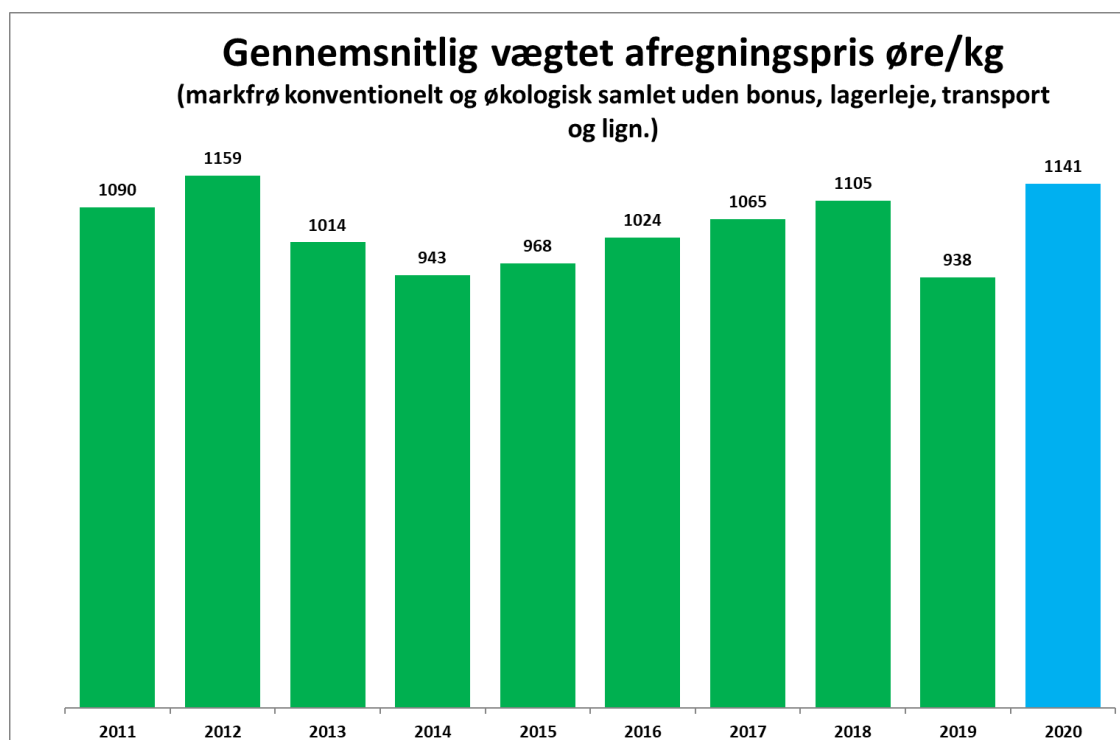
Efter endnu et år med den globale pandemi, Corona, er det tid til status. Vi lever i en tid med højkonjunktur, Corona har ikke påvirket frøbranchen på nuværende tidspunkt.

Vi skal både se tilbage på, hvad vi har opnået og ikke mindst fremad – hvad ønsker vi at opnå?

Vækstsæsonen i 2021 har været stabil, med fine udbytter og den største høst nogensinde målt i tons total, 140.000 tons græs og kløverfrø. Frøfirmaerne er dygtige til at afsætte den danske produktion og med en stigende afsætning følger et stigende udlæg, således har vi rundet godt 90.000 ha med græsfrø, hertil kommer så kløver og havefrø.

2021 var endnu et år med dispensationer på nøglepesticider, som er afgørende for den høje kvalitet markedet efterspørger. Prisen på markfrø har endnu engang vist et højt niveau **11,41 kr.**, hvilket er den næsthøjeste kilopris nogensinde. Det betyder at frø igen ligger helt i top i dækningsbidragskalkulerne.

Den danske frøproduktion er under kraftig udvikling og omstilling. Tidligere var det udbytte og råvarer der var i fokus, i dag er det renhed og frøkvalitet der bestemmer betalingsvilligheden hos slutbrugeren. Efter krigen kom der for alvor gang i udviklingen af hjælpestoffer der kunne hæve og fremme fødevareproduktionen. Med introduktionen af kunstgødning og pesticider, er man i stand til at hæve udbytterne, sikre kvaliteten og lave en homogen vare. Fremtiden er, samme homogene kvalitet med rent frø, men vi skal vænne os til at erstatte pesticiderne med alternativer. Dette vil kræve meget udvikling og stille store krav til fagligheden hos den enkelte frøavler.



## Klima

Klimadagsordenen kører i et højt gear – frø er med! Klima er et nyt måleparameter, om få år vil der forhåbentlig være en stabil tilgang til ordet klima, som har standard-normer for hvordan man opgør klima og hvem gevinsten/belastningen tilfalder. I øjeblikket arbejdes der efter to forskellige principper; **den nationale opgørelse** og **livscyklusanalyse**. Klimaopgørelser og klimaeffekter er komplekse størrelser. Opgørelsesmetoderne er ofte sat relativt firkantet op. De lidt rigide regler betyder, at man ikke altid vil tilskrive landbruget alle de klimaeffekter, som sektoren leverer. I den nationale klimaopgørelse opgøres det, hvor mange emissioner, der er udledt og optaget inden for et geografisk afstemt område. Her tages ikke hensyn til import og eksport af produkter, ligesom emissioner opgøres sektoropdelt efter, hvor emissionerne er udledt eller fortrængt. Den nationale opgørelse bruges til Danmarks mål om en 70 pct. reduktion i 2030.

Den anden klimaopgørelse er livscyklusanalyser. Her man måler et klimaaftryk for et produkt gennem at medregne alle leds klimaaftryk i produktionskæden, uanset hvor i verden det er produceret. En livscyklusanalyse er en frivillig opgørelse af klimaaftrykket ved det enkelte produkt, og har ikke betydning ift. de officielle og bindende nationale klimamål. Fælles for begge opgørelsesmetoder er dog, at de klimareduktioner og klimaeffekter, der måles gennem optag, skal have en blivende effekt.

Frøsektionen bakker klimadagsordenen op og ser store perspektiver, som leverandør til den grønne omstilling, men klima må ikke overskygge fagligheden på markniveau!

- Frøavlerne kan bidrage til den grønne omstilling med produktion af højkvalitetsfrø til flerårige afgrøder og havefrø til biodiversitet.
- Frøavl bidrager til kulstoflagring og CO<sub>2</sub> binding med sine flerårige afgrøder – det er positivt for et klimaregnskab
- Plantebaseret kost kræver kvalitetsfrø – frø er med!
- Klima koster penge!

Det er vigtigt at værdien af de positive klimaeffekter tilskrives den enkelte frøavler og ikke kun bliver en overordnet gevinst, som tæller i det store regnestykke. I Frøsektionen går vi ind for at klimagevinster skal tilskrives de produktioner der leverer gevinsterne.

## Pesticider

Frøbranchen er under hårdt pres på pesticidområdet – særligt havefrøproduktionen er hårdt ramt. Der er et stort pres på anvendelsen af pesticider, både fra EU og national side. Medierne kører en hård kurs mod dem der har, og fortsat anvender pesticider. Det virker forståeligt at medierne interesserer sig for noget så essentielt som vand, som alle har brug for, men der mangler nuancer og faglighed i diskussionen. Det er relevant at dele diskussionen op i delelementer:

- Historik
- Jura
- Anvendelse og udbringning
- Årsag til evt. forurening

Tidligere anbefalede myndighederne at nedgrave restprodukter af landbrugets pesticider som en bortskaffelsesmetode – set i bakspejlet skulle den praksis nok have været revurderet tidligere. Heldigvis er vi blevet kloge, ligesom vi monitorer mere og med bedre metoder og dermed finder flere fund med

baggrund i fortidens uvidenhed. Til diskussionen hører, at landbruget kun anvender produkter der er testet og godkendt af Miljøstyrelsen - også i fortiden.

Frøavlere har kun interesse i at finde alternativer til pesticider. Teknologi, forskning og innovation skal erstatte pesticider, for problemstillingerne som pesticiderne løser, fortsætter også i fremtiden. IPM bliver flittigt brugt som hovedværktøj til at reducere mængden af udfordringer i marken.

*Her er et udpluk af de overvejelser en frøavler gør sig, inden en frømark bliver etableret*

- Svamp (hvordan bekæmpes de?)
- Vækstregulering (ift. Gødning)
- Ukrudt (problemukrudt)
- Skadedyr (hvad nu hvis)
- Restriktioner ifm. anvendelse af pesticider
- Sædskiye
- Efterafgrøder (frivillige, pligtige, husdyr, målrettet)
- Bonitet
- Forfrugt
- Sort
- Historik
- Vejrudsigt
- Risiko
- Kontrakt
- Maskinkapacitet
- Pris
- Skal der dyrkes frø på de yderste 5-6 meter af marken?

Frøavlere har brug for pesticiderne i overgangsperioden indtil der er fundet brugbare og sikre alternativer. Hvis ikke frøavlere fortsat har adgang til de nødvendige pesticider kan udflagning af enkelte produktionsgrene være alternativet for at kunne producere kvaliteten som markedet efterspørger. Verden bliver næppe et bedre sted ved at flytte produktionen ud af Danmark.

Ingen frøavler har interesse i at forurene grundvandet.

## Forskning, Forsøg og innovation

### **Den teknologiske udvikling går for langsomt.**

I den optimale verden, var frøbranchen klimaneutral, bæredygtig, ressourceeffektiv og uafhængig af pesticider. Det er en meget stor ambition, som kun kan gennemføres med hjælp fra forskningsverden. Frøbranchen har tradition for at tilknytte frøforskning med Århus Universitet og Københavns Universitet. Det er en samlet frøbranche der nu efterspørger målrettet forskning indenfor etablering, præcision, data og den helt store joker – monitorering af ukrudt. I ultimo 2021 har vi interviewet en række forskere og iværksættere, som vi via research har fundet interessante med henblik på et forskningssamarbejde. Formålet, og næste step i den proces, er en workshop i foråret, der skal samle forskere hvor de kan få et indtryk af hvad frøbranchen efterspørger på henholdsvis kort og lang sigt. Workshopen skal danne netværk for forskerne med henblik på tværfagligt samarbejde i forhold til kompetencer og interesser.

Udviklingen på kamera, droner, databehandling og rækkedyrking kører i Danmark, men også internationalt er der fokus på de områder, på trods af et noget mindre politisk pres fra regeringer og nationale myndigheder.

## **Frøsektionen ser muligheder i at anvende eksisterende forskningsresultater og innovation med henblik på at sammensætte et nyt dyrkningssystem der kan reducere forbruget af pesticider kraftigt og måske udfase pesticider på lang sigt.**

Det er en stor ambition og der er mange krav der skal opfyldes før vi er i mål. Fagligheden vil altid stå øverst på dagsordenen – uden den faglige tilgang risikerer vi at miste den store platform der er skabt af generationer af frøavlere. Adgangen til pesticider bliver ikke nemmere og det politiske pres fra EU og nationalt på pesticider er stort. I frøproduktionen bruger vi pesticider og nogle af de midler, vi bruger, skal have særlige egenskaber og er derfor ikke lige så udbredt som de pesticider man bruger i kornproduktion. Dispensationer til brug af pesticider er kendt i frøbranchen, fordi vi har behov for at løse komplicerede udfordringer i marken, for at opnå den renhed som det globale marked efterspørger. Et eksempel er, at fjerne græs i græs, normalt er det ikke et problem, hvis græsset der ønskes fjernet, er højere end afgrøden der skal høstes, det kan løses ved håndlugning, eller med en specialmaskine (weedviper), som påfører et svidningsmiddel (typisk glyphosat), på den uønsket græstue, som herefter visner ned. I korte græs arter, med svag konkurrence for ukrudtsgræsser, er det umuligt at håndlue og weedvipe de uønskede græsser. Derudover har det uønsket græsfrø (poa annua) samme farve, størrelse og vægtfylde som hovedafgrøden, hvilket fjerner muligheden for at rense sig ud af udfordringen. Ved at bruge et pesticid (diquat) med de rette egenskaber, kan denne opgave løses, så renheden af frøpartiet opretholdes. Vi søger om anvendelse af midlet via dispensation. Der arbejdes ihærdigt på at finde alternative løsninger til diquat. Der er en risiko for at vi ikke får dispensation til anvendelsen og vi har på nuværende tidspunkt ikke reelle alternativer.

### Havefrø

Der har de senest år været stor variation i udlæg af havefrø. Vi har set en øget efterspørgsel efter blomsterfrø, det kan skyldes det store fokus på biodiversitet. Risikoen ved at dyrke havefrø er stigende. Avlerne bliver fortsat begrænset i adgangen til bekæmpelsesmidler og der er endnu ikke alternativer klar til erstatning af nøglepesticiderne. Havefrøavlerne bidrager til afgrødevariation i det danske landskab og uden dem var de danske marker fattigere på biodiversitet. Danmark er global leder på produktion af spinatfrø. Mindst 75% af verdens spinatfrø, bliver produceret i Danmark. Dygtige frøfirmaer, avlere, forskning og klimaet, er de afgørende faktorer for hvorfor netop Danmark er markedsleder.

Især de korsblomstrede arter er under stort pres. Adgangen til bekæmpelse af skadedyr er ikke tilstrækkelig og det er ikke muligt at foretage en effektiv bekæmpelse af skadedyr, de år hvor sæsonen er særlig gunstig for skadevoldere. Det hænger sammen med at flere af de korsblomstrede havefrø blomstrer efter den traditionelle konsumraps. Med adgang til færre og mindre effektive insekticider, er skadegørerne vanskelige at bekæmpe og de kan gøre stor skade på en afgrøde, fjerne store dele af potentialet for udbyttet på en mark hvor der allerede har været høje etableringsomkostninger m.m.

Ved at anvende den rigtige sprøjteteknik med kontaktmidler uden for biernes flyvetid, er det muligt at lave en bekæmpelse, uden at skade bierne. De korsblomstrede havefrøafgrøder bidrager til øget biodiversitet i landskabet til glæde for både mennesker og dyr, men produktionsgrundlaget skal være i orden, og det kræver bl.a. insekticider, indtil vi får udviklet nye bekæmpelsesteknikker. Der køres forsøg med avancerede kamerateknologier der kan monitorere insekter og kortlægger deres aktivitetsniveauer på givne tidspunkter. På den måde kan man målrette sin bekæmpelse og dermed hæve effektraten. Adgangen til kemi er en nødvendighed i en tid hvor der aldrig er investeret så meget økonomi i at finde alternativer. Problemet er, at en vækstsæson tager et år og at kemiske løsninger er svære at erstatte med ikke kemiske løsninger (nogen mere end andre). Det er derfor afgørende, at havefrøavlerne fortsat har adgang til de nødvendige pesticider, for at undgå udflagning af produktionen.

Økologiske arealer med havefrø eksisterer fortsat kun i meget beskedent omfang og kan på nuværende tidspunkt ikke erstatte den konventionelle produktion. Der arbejdes intenst på at finde alternativer til pesticider, i samarbejde med universiteterne. Ingen er mere interesseret i at finde alternativer end havefrøavlerne, for på den måde kan der skabes større dyrkningssikkerhed omkring afgrøderne.

Dispensationsansøgningerne vedr. Asulox (asulam) i spinat og Reglone (diquat) til spinat og purløg er ansøgt hos Miljøstyrelsen til brug i 2022 og vi har klare forventninger om en hurtig afklaring.

## Vision

Frøsektionen har udarbejdet en vision der skal vise hvilken vej vi ser ind i fremtiden og samtidig vise samfundet, at vi tager ansvar og gerne selv vil sætte en retning for fremtidens frøproduktion

### **Vision 2022-2050: DANSK FRØ MED VERDENS LAVESTE FODAFTRYK**

#### **Dansk frøavl i 2050:**

- ✓ **Danmark er verdens førende producent af konventionelle og økologiske kvalitetsfrø.**
- ✓ **Ledende til at dække verdensmarkedets efterspørgsel efter frø produceret med lavt klimaaftryk.**
- ✓ **Vores frø bidrager til øget bæredygtighed hos vores kunder i hele verden ved at sikre højt udbytte og høj kvalitet med lavt ressourceforbrug og minimalt spild.**

#### **Vejen dertil - 2022-2050:**

- **Vi bidrager aktivt til målet om et klimaneutralt Danmark i 2050.**
- **Danske frøavlere bidrager til, at den nuværende, lave miljøpåvirkning fra dyrkning af frø i Danmark, reduceres yderligere.**
- **Danske frøavlere tager ansvar og bidrager til biodiversitet på bedriftsniveau.**
- **Vi udvikler sporbarheden og dokumentationen af vores produktion fra frø til frø, blandt andet gennem digitalisering.**
- **Dansk frøavl forudsætter en bæredygtig økonomi, blandt andet gennem adgang til finansiering af investeringer og ny teknologi og via konkurrencemæssigt fair rammevilkår.**
- **Danske frøavlere er en inspirationskilde og et forbillede for andre sektorer indenfor jordbrug på bæredygtighedsområdet.**

## Lokalt valgte bestyrelsesmedlemmer i Frøsektionens bestyrelse 2022

- **Dansk Havefrøavlerforening**  
Ulrik Lunde
- **Nordøstsjælland Frøavlerforening**  
Henning Skyttthe
- **Midtsjællands Frøavlerforening**  
Søren Christensen
- **Frøavlerforeningen for Stevns, Sydsjælland, Møn og Omegn**  
Ole Holmenlund
- **Frøavlerforeningen Sydvestsjælland**  
Peter Bech
- **Frøsektionen Bornholms Landbrug**  
Torben Ipsen
- **DLS Frø**  
Morten Hansen
- **Frøavlerne på Fyn og Langeland**  
Arne Vad
- **Frøavlerforeningen Nordjylland**  
Ole Kragh
- **Nordvestjyllands Frøavlerforening**  
Søren Tølbøll
- **Midt- og Vestjyllands Frøavlerforening**  
Jens Andersen
- **Frøavlerforeningen SYD**  
Peter J. Buhl

### Observatør pladser

#### **DLF Amba**

Jens Ellegaard

#### **DSV avlerforening**

Peter Michaelsen

### Tak til

- Frøsektionens samarbejdspartnere
- Bestyrelsen
- Bracheudvalget for Frø
- Frøfirmaerne
- Seges
- Axelborg
- Landbrugsstyrelsen
- Miljøstyrelsende